

Република Србија

Ревизија сврсисходности пословања

Јануар 2023

Државна
ревизорска
институција

Управљање опасним отпадом

Проблем и циљ ревизије

- На територији Републике Србије не постоји редован систем сакупљања опасног отпада. Систем сакупљања опасног отпада првенствено се заснива на економској вредности отпада. Нема довољно информација о сакупљању неких токова опасног отпада (киселине, хемијски отпад, отпад контаминиран уљем, муљ итд.).
- Постоји ограничен капацитет за складиштење, физичко-хемијски третман и одлагање опасног отпада.
- Не постоји национално постројење за третман опасног индустријског отпада, као ни централна регионална складишта опасног отпада. Недостају капацитети за спаљивање органског индустријског и медицинског отпада.
- Не постоји посебан пропис о одвојеном сакупљању и управљању опасним отпадом из домаћинстава у Републици Србији.
- Неадекватно управљање опасним медицинским отпадом чије се количине процењују на 5.000 тона годишње представља велики проблем, због тога што се опасан отпад не раздваја у здравственим установама.
- Циљ ревизије је да испита да ли су надлежни органи успоставили ефективно и ефикасно управљање опасним отпадом, укључујући правне, институционалне и техничке аспекте.**

Главно ревизијско питање:

Да ли су надлежни органи успоставили ефективно и ефикасно управљање опасним отпадом, укључујући правне, институционалне и техничке аспекте?

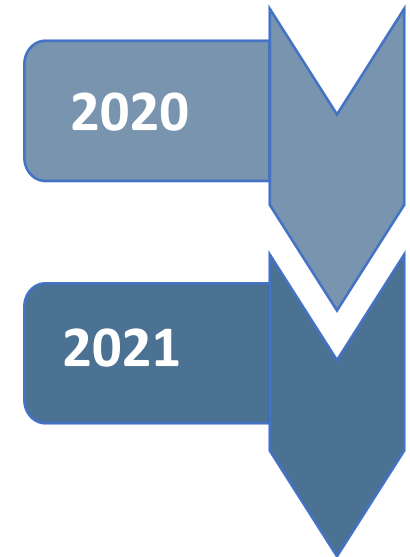
Ревизијска питања:

- 1) Да ли је успостављен ефикасан и ефективан систем управљања рударским отпадом?
- 2) Да ли је успостављен ефикасан и ефективан систем управљања опасним отпадом?

Субјекти ревизије

1. Министарство заштите животне средине
2. Министарство рударства и енергетике
3. Министарство здравља
4. Агенција за заштиту животне средине
5. Покрајински секретаријат за енергетику, грађевинарство и саобраћај
6. Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине

Период ревизије

Кључна порука

Надлежни органи су дужни да обратe више пажње на управљање опасним отпадом јер циљеви смањења генерисања опасног отпада, утврђивања тачних количина и унапређења третмана опасног отпада остају неостварени

Закључци

ЗАКЉУЧАК 1

Систем управљања рударским отпадом у Републици Србији није ефикасан јер оператери одлажу рударски отпад и управљају њиме без дозволе за управљање отпадом и није успостављена јединствена база података рударског отпада

ЗАКЉУЧАК 2

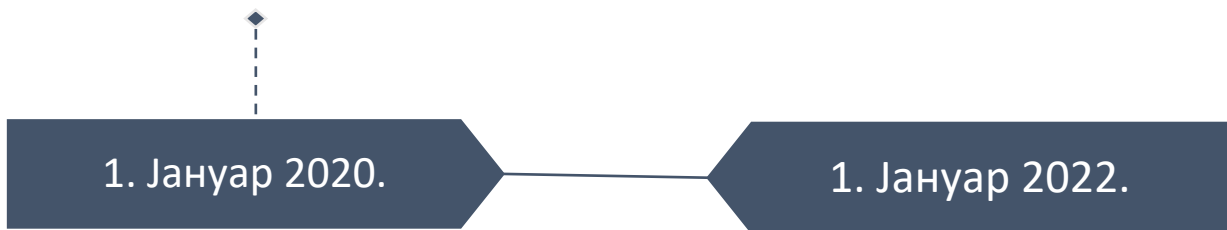
Није у потпуности ефикасан систем управљања опасним отпадом са аспекта успостављања механизма за примену законских и подзаконских аката, утврђивања тачних количина и капацитета постројења за третман опасног отпада и координације инспекцијских органа

1.1 У Републици Србији само један оператер одлаже и управља рударским отпадом на основу дозволе за управљање рударским отпадом и плана управљања рударским отпадом

Уредба о условима и поступку издавања дозволе за управљање отпадом, као и критеријумима, карактеризацији, класификацији и извештавању о рударском отпаду

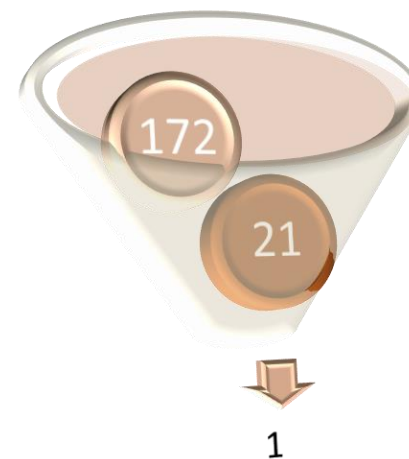
Оператер одлаже и управља **рударски отпадом** на основу дозволе коју издаје министарство надлежно за послове рударства, односно надлежни покрајински орган

193 оператера (привредних друштава одговорних за управљање рударским отпадом)
21 оператер управља опасним рударским отпадом (флотацијском јаловином)

Рок за добијање дозволе

Управљање опасним отпадом

PLAN UPRAVLJANJA RUDARSKIM OTPADOM
RUDNIKA BAKRA I ZLATA ČUKARU PEKI
SERBIA ZIJIN MINING DOO BOR

Најмање 20 оператора одлаже и управља потенцијално опасним рударским отпадом (флотацијском јаловином) без издате дозволе за управљање отпадом.

1.2. Није успостављен ефикасан систем доставе и контроле тачности података о произведеним количинама и карактеру рударског отпада

Укупне количине рударског отпада (јаловине и флотацијске јаловине)

	2020		2021	
Експлоатационих поља	674		674	
Број достављених ГИП 1 образаца	188		193	
Јединица мере	m^3	t	m^3	t
Одложено јаловине	130.006.768	34.881.585	154.725.585	79.025.076
Одложено јаловине из процеса прераде	10.477	12.000.449	44.237	27.284
Одложено флотацијске јаловине	1.379.041	1.247.661	7.126.461	18.714.338
Укупно	131.396.286	48.129.695	161.896.283	97.766.698

Извор: ДРИ, на основу података министарства надлежног за послове рударства и надлежног покрајинског органа

	2020	2021
Отпад из делатности рударства (т)	45.710.305	59.505.634
опасан отпад	11.236.075	14.118.282
	25%	24%

Извор: Републички завод за статистику

Приказ експлоатације резерви минералних сировина у Републици Србији

Закључци

ЗАКЉУЧАК 1

Систем управљања рударским отпадом у Републици Србији није ефикасан јер оператери одлажу рударски отпад и управљају њиме без дозволе за управљање отпадом и није успостављена јединствена база података рударског отпада.

ЗАКЉУЧАК 2

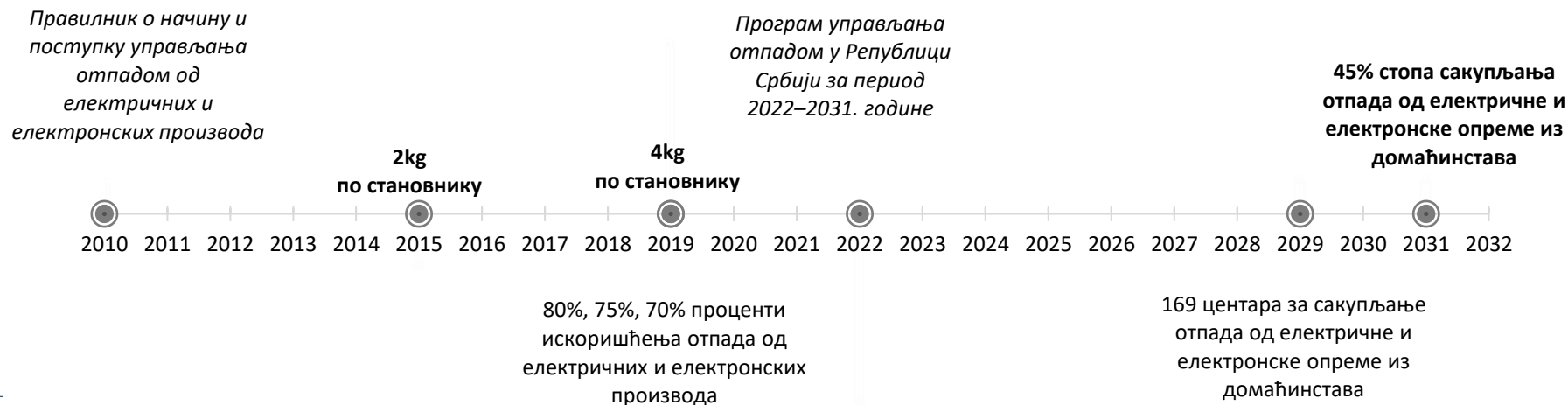
Није у потпуности ефикасан систем управљања опасним отпадом са аспекта успостављања механизма за примену законских и подзаконских аката, утврђивања тачних количина и капацитета постројења за третман опасног отпада и координације инспекцијских органа

2.1 Нису створени механизми за потпуну примену постојећих законских и подзаконских аката за управљање опасним отпадом

Стопе сакупљања батерија и акумулатора од 2010. године

Циљеви одвојеног сакупљања отпада од електричне и електронске опреме из домаћинства од 2010. године

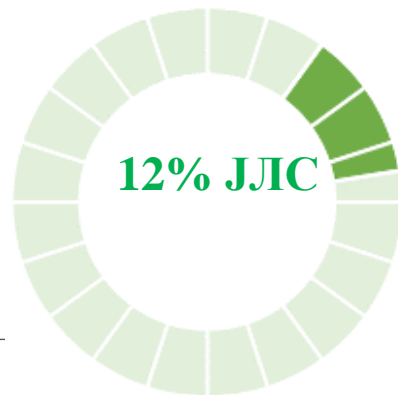

2.1 Нису створени механизми за потпуну примену постојећих законских и подзаконских аката за управљање опасним отпадом

Управљање фармацеутским отпадом

Управљање опасним отпадом из домаћинства

2.2 Због одсуства ближег уређења поступка издавања дозвола за управљање опасним отпадом и некомплетног регистра издатих дозвола, није могуће утврдити укупне капацитете постројења за третман опасног отпада у Републици Србији

Садржина дозволе за управљање отпадом

- На основу извршене анализе свих важећих дозвола за третман опасног отпада (154 дозволе за складиштење и 117 дозвола за поновно искоришћење отпада), утврдили смо да за поједина решења о издавању дозволе за третман опасног отпада није наведено решење о употреби постројења за третман опасног отпада и нису наведени пројектовани капацитети третмана отпада.
- Правилником о садржини и изгледу дозволе за управљање отпадом, који је ступио на снагу 3. јануара 2020. године, за разлику од претходно важећег, ближе су прописани капацитети постројења за третман, и то максимални (пројектовани) капацитет постројења за третман отпада – дневни, месечни и годишњи, за све врсте отпада. Пројектовани капацитет подразумева податке из пројекта за изградњу постројења за третман отпада у складу са законом и подзаконским прописима којима се уређује планирање и изградња.

Правилник о садржини и изгледу дозволе за складиштење, третман и одлагање отпада (1.12.2009–2.1.2020.)	Правилник о садржини и изгледу дозволе за управљање отпадом (3.1.2020–)
Складиштење отпада	
Капацитет постројења за складиштење отпада;	Пројектовани капацитет складишта, за све врсте отпада;
Врста и количина отпада према пореклу и опасним карактеристикама (опасан, неопасан и комунални);	- Планирана годишња количина отпада за складиштење: укупна и по врстама отпада , у случају одвојеног складиштења различитих врста отпада; - Запремина корисног простора складишта која може да обухвати максимално 75% запремине укупног простора складишта ; - Опис складиштења опасног отпада који су различити по пореклу, врсти и карактеристикама , као и мере које се тим поводом предузимају;
Третман отпада/поновно искоришћење	
- Капацитет постројења за третман отпада; - Врста и количина отпада према пореклу и опасним карактеристикама (опасан, неопасан и комунални отпад).	максимални (пројектовани) капацитет постројења за третман отпада – дневни , за све врсте отпада; максимални (пројектовани) капацитет постројења за третман отпада – месечни , за све врсте отпада; максимални (пројектовани) капацитет постројења за третман отпада – годишњи , за све врсте отпада. У случају примене различитих метода третмана, навести капацитет по врстама третмана.

2.2 Због одсуства ближег уређења поступка издавања дозвола за управљање опасним отпадом и некомплетног регистра издатих дозвола, није могуће утврдити укупне капацитете постројења за третман опасног отпада у Републици Србији

- Регистар издатих дозвола које објављује Агенција за заштиту животне средине није ажуран јер недостају све издате дозволе надлежних органа за третман опасног отпада. Агенција не објављује све податке из Регистра издатих дозвола надлежних органа (подаци о року важности дозволе, количини отпада, капацитету постројења, начину управљања отпадом, измени дозвола за складиштење и поновно искоришћење отпада) који су неопходни у циљу утврђивања укупних капацитета постројења за третман отпада и адекватног вршења инспекцијског надзора од стране надлежних органа.

Преглед важећих дозвола за управљање отпадом доступних на интернет страници Агенције за заштиту животне средине

Преглед важећих дозвола за управљање отпадом

ажурирано:
08.08.2022.

	МИНИСТАРСТВО			АП ВОЈВОДИНА			ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ
	Укупно	Неопасан	Опасан	Укупно	Неопасан	Опасан	Неопасан
Скупљање	782	741	248	56	56	11	161
Транспорт	995	957	202	60	60	10	146
Складиштење	108	81	101	42	36	36	825
Третман	108	86	84	23	22	16	591
Одлагање	2	2	0	2	2	0	24
Укупан број дозвола по надлежном органу	1380			112			1034
Укупно издатих дозвола	2526						

[Дозволе за управљање отпадом по врсти дозволе](#)

[Дозволе за управљање отпадом по врсти и индексном броју отпада](#)

2.3 Подаци о произведеној количини и третману опасног отпада нису у потпуности поуздани

➤ Увидом у достављене податке о произведеној количини и третману опасног отпада, утврдили смо да:

1. Постоје разлике између података о количини произведеног опасног отпада Агенције за заштиту животне средине и Републичког завода за статистику.

	Агенција за заштиту животне средине	Републички завод за статистику	Очекивана количина опасног отпада
Количина насталог опасног отпада у 2020. години (t)	67.872	70.444	218.635

2. Постоји разлика између стања залиха опасног отпада на привременом складишту у извештајној години на дан 31. 12. и стања на дан 1. 1. у наредној години.

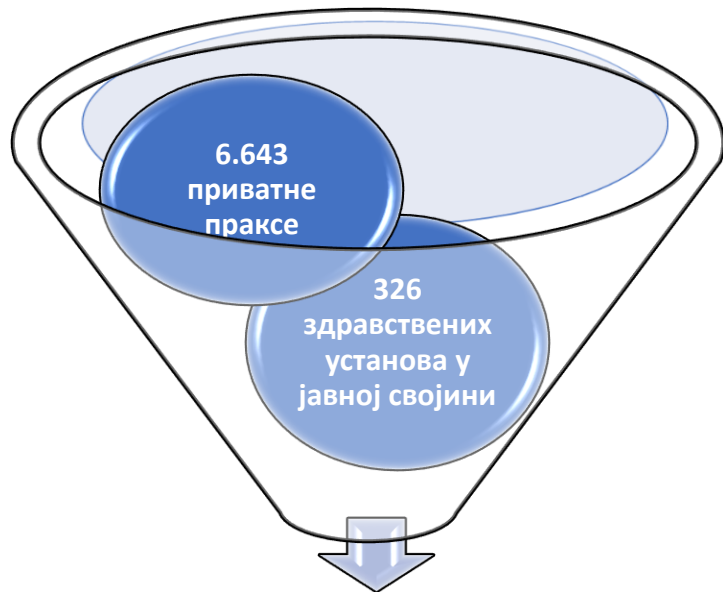

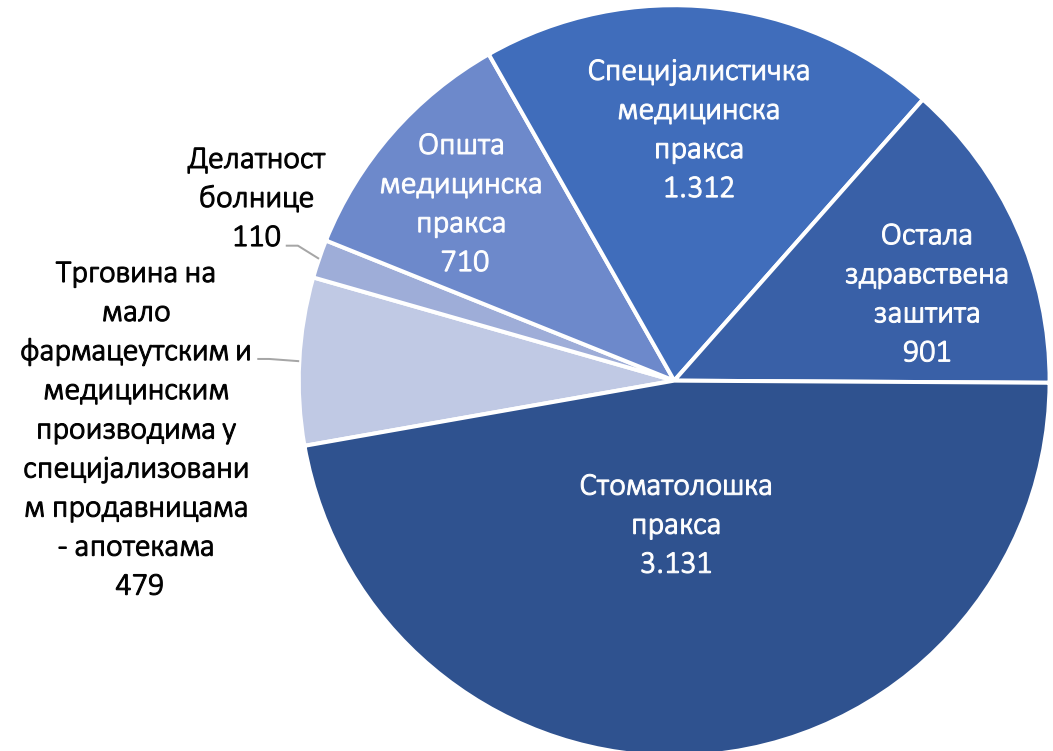
2.4 Евиденција произвођача медицинског отпада није свеобухватна а постојећа инфраструктура за третман медицинског отпада није у потпуности функционална

- Од укупно 6.969 регистрованих здравствених установа у јавној и приватној својини у Републици Србији, 1.469 (21%) доставило је податке Агенцији о произведеној количини инфективног медицинског отпада у 2021. години.

1.469 доставило податке о произведеној количини инфективног медицинског отпада

Преглед броја здравствених установа у приватној својини/приватна пракса на дан 31. 12. 2021. године према називу делатности

2.4 Евиденција произвођача медицинског отпада није свеобухватна а постојећа инфраструктура за третман медицинског отпада није у потпуности функционална

Постројење за третман инфективног медицинског отпада

- Третман инфективног отпада и оштрих предмета врши се методама дезинфекције/стерилизације у аутоклавима млевењем, односно дробљењем у дробилицама, којима се постиже уклањање опасних својстава, смањење запремине и непрепознатљивост отпада.
- Постојећа инфраструктура за третман медицинског отпада није у потпуности функционална.
- **35% дробилица није у употреби** због застарелости опреме, честих кварова, преоптерећености уређаја и проблема са сервисирањем, као и због недостатка финансијских средстава, због чега се не врши потпуни третман произведеног инфективног медицинског отпада.

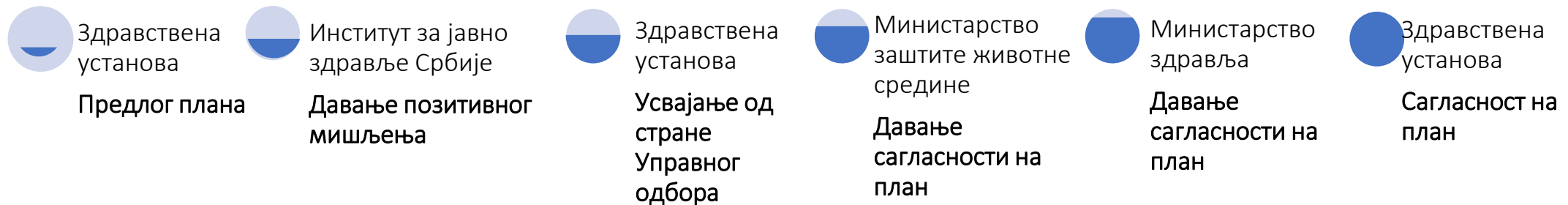

Извор: Универзитетски клинички центар Србије

2.5 Већина здравствених установа нема сагласности на планове за управљање медицинским отпадом

- Према добијеним подацима Агенције за заштиту животне средине, у 2021. години укупно 310 произвођача медицинског отпада произвело је више од 500 кг опасног медицинског отпада. Укупно 302 (97%) произвођача медицинског отпада нема прибављену сагласност на план управљања медицинским отпадом.

Процедура издавања сагласности на планове произвођача медицинског отпада

92% одговорних лица за управљање медицинским отпадом у здравственим установама сматра да је неопходна **стручна обука** (акредитовани семинари) за руковање опасним медицинским отпадом

2.6 Није успостављена координација надлежних органа у циљу обухватнијег и делотворнијег надзора над управљањем медицинским отпадом

Надлежни органи и институције за вршење надзора над применом прописа који се односе на управљање медицинским отпадом

- Није успостављена координација надлежних органа у циљу обухватнијег и делотворнијег надзора над управљањем медицинским отпадом.
- Министарство здравља (санитарна инспекција) и Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине у 2020. и 2021. години нису вршили инспекцијски надзор над применом Закона о санитарном надзору и Закона о заштити становништва од заразних болести, односно Закона о управљању отпадом.

ПРЕПОРУКЕ

Министарству рударства и енергетике да: предузме активности којима ће подстаћи све оператере који управљају отпадом који се ствара током геолошких истраживања, експлоатације, припреме и складиштења минералних сировина да ускладе своје пословање са одредбама прописаним Уредбом о условима и поступку издавања дозволе за управљање отпадом, као и критеријумима, карактеризацији, класификацији и извештавању о рударском отпаду; успостави електронску базу података у којој се води евиденција о количинама откопане минералне сировине, откривке, јаловинских стена и јаловине и других производа из припреме минералних сировина; утврди за која експлоатациона поља су се стекли услови за укидање одобрења и наложе носиоцу одобрења да изради пројекат трајне обуставе радова, да исти изведе, као и да изврши санацију и рекултивацију простора деградираног рударским радовим; ближе уреди и успостави комплетан катастар рударског отпада са ажурним подацима о активним и напуштеним локацијама рударског отпада у Србији

Покрајинском секретаријату за енергетику, грађевинарство и саобраћај да: предузме активности којима ће сви оператери који управљају отпадом, који се ствара током геолошких истраживања, експлоатације, припреме и складиштења минералних сировина, да ускладе своје пословање са одредбама прописаним Уредбом о условима и поступку издавања дозволе за управљање отпадом, као и критеријумима, карактеризацији, класификацији и извештавању о рударском отпаду; успостави електронску базу података у којој се води евиденција о количинама откопане минералне сировине, откривке, јаловинских стена и јаловине и других производа из припреме минералних сировина; утврде за која експлоатациона поља су се стекли услови за укидање одобрења и наложе носиоцу одобрења да изради пројекат трајне обуставе радова, да исти изведе, као и да изврши санацију и рекултивацију простора деградираног рударским радовима.

Министарству здравља да у сарадњи са Министарством заштите животне средине: успостави механизме за примену законских одредби које се односе на сакупљање фармацеутског отпада од грађана, финансирање трошкова његовог преузимања и збрињавања од стране оператера; пропише критеријуме за утврђивање најбољих доступних технологија (техника) третмана фармацеутског отпада; изврши измену Правилника о управљању медицинским отпадом у циљу успостављања обавезне обуке особља за управљање медицинским отпадом; успостави координацију у циљу обухватнијег и делотворнијег надзора над управљањем медицинским отпадом; успостави евиденцију стања опреме за третман инфективног медицинског отпада здравствених установа у јавној својини и предузме мере како би све здравствене установе у јавној својини успоставиле потпун третман инфективног медицинског отпада кроз пружање подршке реализацији пројеката набавке или сервисирања постојећих дробилица; врши инспекцијски надзор над применом Закона о санитарном надзору и Закона о заштити становништва од заразних болести, укључујући и надзор над управљањем медицинским отпадом.

ПРЕПОРУКЕ

Министарству заштите животне средине да унапреди систем и механизме за примену прописаних стопа сакупљања и за третман посебних токова отпада (отпадних батерија и акумулатора, отпада од електричне и електронске опреме и отпадних возила), У сарадњи са Министарством здравља: успостави механизме за примену законских одредби које се односе на сакупљање фармацеутског отпада од грађана, финансирање трошкова његовог преузимања и збрињавања од стране оператера; пропише критеријуме за утврђивање најбољих доступних технологија (техника) третмана фармацеутског отпада; изврши измену Правилника о управљању медицинским отпадом у циљу успостављања обавезне обуке особља за управљање медицинским отпадом; успостави координацију у циљу обухватнијег и делотворнијег надзора над управљањем медицинским отпадом; У сарадњи са ЈЛС и министарством надлежним за послове комуналне делатности успостави систем сакупљања опасног отпада из домаћинства на територији свих ЈЛС; Иницира измену Правилника о врстама отпада које се могу третирати у мобилним постројењима и врстама мобилних постројења за које се издаје дозвола за третман отпада са циљем успостављања критеријума у погледу локације и техничко-технолошких захтева за мобилна постројења за третман опасног отпада; Иницира измену Закона о процени утицаја на животну средину у циљу дефинисања постројења за третман опасног отпада спаљивањем, термичким и/или физичким, физичко-хемијским и хемијским поступцима; успостави Регистар издатих дозвола Агенције за заштиту животне средине тако да јавности буду доступни сви подаци из Регистра издатих дозвола свих надлежних органа (подаци о року важности дозволе, врсти отпада, количини отпада, капацитету постројења, начину управљања отпадом, измени дозвола за складиштење и поновно искоришћење отпада), овласти лице за вођење Регистра издатих дозвола за управљање отпадом и врши контролу Регистра издатих дозвола најмање једанпут годишње у циљу успостављања ефикасније контроле података наведених у дозволама и адекватног вршења инспекцијског надзора; иницира измену Закона о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине у циљу утврђивања обавезе надлежних органа да достављају податке из регистра издатих интегрисаних дозвола Агенцији за заштиту животне средине.

Покрајинском секретаријату за урбанизам и заштиту животне средине да овласти лице за вођење Регистра издатих дозвола за управљање отпадом и врши контролу Регистра издатих дозвола најмање једанпут годишње; врши инспекцијски надзор над применом Закона о управљању отпадом, укључујући и надзор над управљањем медицинским и фармацеутским отпадом.

Агенцији за заштиту животне средине да обезбеди ажуран Регистар издатих дозвола за управљање отпадом и објављује све податке из Регистра издатих дозвола надлежних органа (подаци о року важности дозволе, количини отпада, капацитету постројења, начину управљања отпадом, измени дозвола за складиштење и поновно искоришћење отпада); изврши контролу стања залиха на привременом складишту у извештајној години на дан 31.12. и стања залиха на привременом складишту на дан 1.1. у наредној години; унапредити сарадњу са Републичким заводом за статистику у циљу успостављања координације приликом објављивања података о количинама произведеног опасног отпада; Иницира измену обрасца ГИО 3 – Годишњи извештај о отпаду оператера постројења за поновно искоришћење отпада у циљу усклађивања са Правилником о категоријама, испитивању и класификацији отпада по питању одређивања свих ознака поступака и метода одлагања и поступака и метода ради поновног искоришћења отпада; Достави надлежном инспекцијском органу податке о здравственим установама које не достављају податке о произведеном медицинском отпаду

ХВАЛА НА ПАЖЊИ

kancelarija@dri.rs

www.dri.rs